

De toepassingsmogelijkheden van puntcombinaties bij behandeling van vrouwelijke infertiliteit

Melanie Peters
Paper Beroepsopleiding Acupunctuur 1^e jaar
Academie voor Chinese geneeswijze Qing-Bai
Augustus 2015

Samenvatting

Vrouwelijke infertiliteit kent een breed scala aan mogelijke oorzaken. Dat maakt een groot aantal behandelmethodes denkbaar. Dit paper geeft een overzicht van de verschillende puntcombinaties die geadviseerd worden door gerenommeerde auteurs als Lyttleton en Maciocia. Via literatuuronderzoek worden de punten geanalyseerd en in een breder perspectief gezet. Optimale behandeling van infertiliteit vindt plaats via de verschillende fases van de menstruatiecyclus, gemodificeerd op basis van pathologie. *Shèn Xū* is de meest voorkomende oorzaak voor infertiliteit. De aanbevolen puntcombinaties bevatten veel punten die voedend van aard zijn en gericht op versterken en reguleren van *Shèn*, *Rèn Mài* en *Chong Mài*.

1. Inleiding

An infertility clinic in China is worlds away from an infertility clinic in the West in just about every way but one: the desperation to have a child where nature has failed to provide. This human response is the same everywhere. The biological imperative to produce has no cultural boundaries. (Lyttleton, 2014, p. 2)

Volgens Freya, patiëntenvereniging voor vruchtbaarheidsproblematiek, heeft 1 op de 6 paren die een kind willen problemen met de vruchtbaarheid. Dit grijpt diep in iemands leven in. Zowel binnen de Westerse als Chinese Geneeskunde zijn er diverse mogelijkheden om deze paren te ondersteunen.

Dit paper beschrijft aan de hand van literatuuronderzoek welke puntcombinaties geadviseerd worden bij mogelijke behandelingen van vrouwelijke infertiliteit. Daarbij wordt uitgelegd hoe deze punten werken en wat de meerwaarde is van deze combinatie.

Een breder kader is nodig om het 'waarom' te kunnen beantwoorden. Dit paper bevat antwoorden op de volgende subvragen:

- Hoe kijkt Chinese geneeskunde naar de ontwikkeling van de vrouw en haar vruchtbaarheid? Welke *Zang Fu* zijn betrokken bij dit proces?
- Wat zijn de oorzaken van infertiliteit? Welke diagnoses liggen ten grondslag aan infertiliteit?
- Welke behandelmethodes worden door gerenommeerde auteurs geadviseerd? Uit welke puntcombinaties bestaan deze behandelingen?

2. Vrouwelijke fertilititeit in Chinese Geneeskunde

Rochat de la Vallée (2007) bespreekt de fysiologie van de vrouw volgens de *Su Wen*. Elke zeven jaar start een nieuwe periode in het leven van de vrouw. In twee fases komt fertilititeit expliciet terug:

At two times seven years fertility (tian gui) arrives, ren mai functions fully while the powerful chong mai rises in power. The menses flow downwards in their time and she has children.

At seven times seven years the ren mai is empty and the powerful chong mai declines progressively; fertility dries up. Nothing further passes through the way of earth. The body withers and she no longer has children. (p. 58 en 59)

Tian Gui, menstruatiebloed, bestaat uit *Xuè* en *Jing* en wordt rode *Jing* genoemd. Menstruatie en fertilititeit zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De 1e menstruatie luidt de vruchtbare fase in. Zodra de menstruatie stopt bij de overgang, is een vrouw niet langer vruchtbaar. Bij vrouwen ligt de nadruk meer op *yin* processen als verzamelen, dalen en concentreren.

Elke 7-jarige fase kent een andere dynamiek van *Qi* en *Xuè*. *Chong Màì* en *Rèn Màì* beïnvloeden deze beweging van *Qi* en *Xuè*. Een krachtige circulatie in *Rèn Màì* start de eerste menstruatie op. Zodra *Rèn Màì* en *Chong Màì* deficiënt worden, droogt *Tian Gui* op en stopt de menstruatie. *Chong Màì* wordt Zee van Bloed genoemd en is een reservoir voor *Xuè*. Het beïnvloedt de toevoer en circulatie in de uterus. Als Zee van *Yin* heeft *Rèn Màì* invloed op alle *Yin*-meridianen, *Yin*-organen en *Yin*-substanties als *Yin*, *Jing*, *Xuè* en *Jinye*. *Rèn Màì* checkt en onderhoudt de kwaliteit van deze *Yin*-substanties.

Conceptie, de samensmelting van witte *Jing* van de man met rode *Jing* van de vrouw, is een complex proces. Voldoende *Xuè* en *Jing* zijn nodig om *Bao Gong* te voeden en de vader moet beschikken over gezond *Jing*.

Naast deze veelheid aan *Yin* is ook een *Yang* aspect onontbeerlijk om bevruchting te laten plaatsvinden. Het Vuur van *Ming Men* voorziet in de vonk die *Xuè* en *Jing* nodig hebben om een nieuw leven te vormen. *Dū Mài* als Zee van *Yang* bewaakt dit *Yang* aspect.

Verschillende *Zang Fu* zijn vanwege hun functies betrokken bij fertiliteit.

- In de extra *Fu Bao Gong* wordt *Tian Gui* opgeslagen en afgevoerd en verblijft de foetus. *Bao Gong* is verbonden met *Shèn* via *Bao Luo* en met *Xīn* via *Bao Mai*.
- **Shèn** slaat *Jing* op en beheerst de reproductie. *Jing* is de bron van *Tian Gui*. Het *Yin* aspect van *Jing*, het Water, zorgt voor de productie van de eicel. Het *Yang* aspect van *Jing*, gerelateerd aan het Vuur van *Ming Men*, zorgt voor de transformatie van het eitje naar een foetus. *Shèn Yin* en *Shèn Yang* zijn van elkaar afhankelijk en beïnvloeden elkaar.
- **Xīn** herbergt *Shèn* en domineert *Xuè* dat nodig is voor de cyclus. *Xīn Yang* helpt *Shèn* om *Jing* te transformeren. *Xīn Qì* is onmisbaar voor de juiste balans tussen *Shèn Yin* en *Shèn Yang*. Via *Bao Mai* houdt *Xīn* de uterus open, zodat de eisprong kan plaatsvinden. Daarnaast heerst *Xīn* als keizer over alle *Zang Fu*.
- **Gān** slaat *Xuè* op en wijst het toe aan *Bao Gong*. *Gān* controleert de vrije stroom van *Qì*. Dat is van belang tijdens de menstruatie en ovulatie.
- **Pí** zorgt voor de aanmaak van *Xuè* dat nodig is om *Bao Gong* te voeden.
- **Fèi** heeft een subtielere rol in de vorm van controleren van *Qì*.

Rèn Mài, *Dū Mài* en *Chong Mài* ontspringen in de ruimte tussen *shèn* en passeren *Bao Gong*. De hoofdmeridianen van *Shèn*, *Gān* en *Pí* vergezellen *Rèn Mài* vanuit de onderbuik omhoog.

3. Oorzaken van infertiliteit

Maciocia (1998) geeft een overzicht van mogelijke oorzaken van infertiliteit:

- Zwakte van *Shèn Jing*. Afname van *Shèn Jing* hoort bij het ouder worden. De gemiddelde leeftijd waarop vrouwen moeder worden, is de afgelopen decennia gestegen. Fertiliteit neemt af naarmate de leeftijd toeneemt. Zwak *Jing* kan ook constitutioneel doorgegeven zijn door de ouders.
- Te lange dagen werken met te weinig rust kan leiden tot *Shèn Yin Xū*.
- Excessief fysiek bezig zijn, bijv. te intensief sporten, verzwakt *Pí* en *Shèn Yang*.
- Te vroeg seksueel actief zijn, verzwakt *Shèn*, *Rèn Mài* en *Chong Mài*.
- Invasie van Koude en Damp in *Bao Gong* leidt tot obstructie van *Bao Gong*, *Rèn Mài* en *Chong Mài*.
- Te veel koud voedsel kan leiden tot Koude in *Bao Gong*. Te veel vet voedsel en zuivel kan leiden tot Damp in de Onderste Warmer.

4. Basis op orde door cyclusregulatie

Infertiliteit wordt vaak behandeld via de verschillende fases van de menstruatiecyclus.

Cornelissen (2013) refereert aan de gouden regel bij behandeling van infertiliteit: "*Tiao Jing Zhong Zi*. Reguleer de cyclus om zaad te kunnen planten." In de cyclus zijn ovulatie en menstruatie de twee grote momenten van transformatie van *Yin* naar *Yang* en van *Yang* naar *Yin*. Daarbij staat *Shèn* centraal, want deze *Zang* domineert de voortplanting.

Lyttleton (2014) geeft een uitgebreid behandelplan via de cyclus, waarbij iedere fase haar eigen kenmerken en behandeldoel heeft.

4.1. Fase 1 Menstruatie - *Xuè* en *Qì* reguleren

Het menstruatiebloed wordt iedere maand afgevoerd. Bij voorkeur zo soepel en volledig mogelijk, zodat een nieuw endometrium opgebouwd kan worden.

Puntcombinatie:

- **L.I.-4 en SP-6** stimuleren de dalende beweging in *Bao Gong*. L.I.-4 en SP-6 zijn ook inzetbaar om een bevalling op gang te brengen. Beide punten kennen daarom een contra-indicatie bij zwangerschap.
- **REN-6** wordt als een contragewicht voor deze sterke neerwaartse actie ingezet. Het reguleert *Qi* in de Onderste Warmer en kan het tegelijkertijd tonifiëren.
- **SP-10** behandelt alle *Xuè* aspecten. De naam van dit punt *Sea of Blood* verwijst hiernaar. Het voedt en beweegt tegelijkertijd.
- **SP-8** verwijdert obstructies in de vrije stroom van *Xuè*. SP-8 is het *Xi-Cleft* punt en kan stagnaties oplossen in de onderbuik.
- **KID-14** beweegt *Xuè*. Het punt is breed toepasbaar bij het oplossen van stagnaties. KID-14 ligt op de onderbuik en is het intersectiepunt met *Chong Màì*, Zee van Bloed.
- **Títūo** reguleert *Qi* in *Bao Gong* en laat *Qi* stijgen.
- **BL-25 en BL-30** reguleren *Qi* in de Onderste Warmer. Ze hebben primair effect op de onderrug, secundair een verwijzing naar menstruatie.
- **BL-32** reguleert *Qi* in *Bao Gong*. BL-32 is het meest krachtige *Baliao* punt.
- **Baliao** reguleren *Qi*, vooral bij pijn in rug en sacrum. Ze reguleren de Onderste Warmer en menstruatie.
- **P-5** versoepelt de stroom van *Xuè*, verlicht pijn en kalmeert *Shén*. P-5 heeft een effect op de menstruatie vanwege *Bao Mai* die *Xīn* en *Bao Gong* met elkaar verbindt. *Xīnbāo* beschermt *Xīn*, waar *Shén* huist.

De nadruk in deze puntcombinatie ligt op bewegen. Primair doel is *Xuè* naar beneden te geleiden en eventuele stagnaties op te lossen. In de puntkeuze komt de sterke relatie tussen *Qi* en *Xuè* naar voren. *Qi* zorgt ervoor dat *Xuè* ontstaat en beweegt. *Xuè* voedt de organen die *Qi* produceren.

4.2 Fase 2 Folliculaire fase - *Shèn Yin* en *Xuè* opbouwen

Dit is een cruciale fase waarin de voorwaarden voor bevruchting worden geschept. Na de menstruatie zijn *Yin*, *Xuè*, *Rèn Màì* en *Chong Màì* relatief leeg. Deze fase staat in het teken van opbouw ervan om het follikel te laten rijpen en het endometrium te vormen.

Puntcombinatie:

- **REN-7, KID-13, KID-5 en KID-8** balanceren *Rèn Màì* en *Chong Màì*. REN-7 is het intersectiepunt van *Rèn Màì*, *Dū Màì* en *Chong Màì*. KID-13 is het intersectiepunt met *Chong Màì*. Intersectiepunten sturen *Qi* en *Xuè* door naar alle meridianen die samenkomen in het intersectiepunt. KID-5 is het *Xi-Cleft* punt van *Shèn*. Een *Xi-Cleft* punt op een *Yin* meridiaan heeft een werking op *Xuè*. KID-8 als *Xi-Cleft* punt van *Yin Qiào Màì* heeft een sterke relatie met *Rèn Màì*, de gekoppelde *Qí Jīng Bā Màì*.
- **SP-4 en ST-30** beïnvloeden de activiteit van *Chong Màì*. SP-4 is het meesterpunt van *Chong Màì*. ST-30 is het intersectiepunt met *Chong Màì*.
- **ST-36, LIV-3 en SP-10** stimuleren de aanmaak van *Xuè*. ST-36 stimuleert als Aardepunt *Pí* en *Wèi* in de aanmaak van *Qi* en *Xuè*. LIV-3 voedt *Gān Xuè* en *Bao Gong*. De puntnaam *Sea of Blood* van SP-10 duidt de brede actie op *Xuè*.
- **KID-3, KID-5, KID-6, SP-6, BL-23, REN-4** stimuleren *Shèn Yin*. KID-3 is het *Yuan-Source* punt en Aardepunt en voedt *Shèn Yin*. KID-5 is het *Xi-Cleft* punt en reguleert *Rèn Màì* en *Chong Màì*. KID-6 voedt *Shèn* en klaart *Rè*. Veel punten op de Niermeridiaan voeden zowel *Shèn Yin* als *Shèn Yang*. SP-6 is het intersectiepunt met de meridianen van *Pí*, *Shèn* en *Gān*. BL-23 is het *Back-Shu* punt van *Shèn*. *Back-Shu* punten transporteren *Qi* en *Xuè* naar de *Zang Fu*. REN-4 voedt van *Yuan Qi*, *Jing*, *Shèn Yin* en *Shèn Yang*. REN-4 maakt contact met de Niermeridiaan.
- **ST-27** ondersteunt *Shèn* en verstevigt *Jing*.
- **Baliao** reguleren *Qi* in de voortplantingsorganen en voeden *Shèn*.

Deze puntcombinatie zit boordevol voedende punten, vooral op *Shèn* en *Xuè*. Daarnaast komt het reguleren van de twee cruciale *Qí Jīng Bā Màì* terug. *Rèn Màì* en *Chong Màì* hebben als Zee van Bloed en Zee van *Yin* een sterk voedend karakter.

4.3 Fase 3 ovulatie - bevorderen van de beweging van Qì en Xuè

In de vorige fase zijn Qì en Xuè bijgevuld en versterkt. Nu is het moment aangebroken dat Yin transformeert naar Yang. Bij de ovulatie verlaat een rijpe eicel de eierstok. Goed opgebouwd cervixslijm in de vagina helpt het sperma richting de eicel.

Puntcombinatie:

- **KID-13, KID-14, SP-13, ST-28, ST-29** en extra punt **Bao Gong** reguleren Qì in de eierstokken en eileiders. KID-13 en KID-14 zijn intersectiepunten met *Chong Mài* en reguleren beiden de Onderste Warmer. SP-13 reguleert Qì en is het intersectiepunt met de Levermeridiaan. *Gān* controleert de vrije stroom van Qì. ST-29 heeft als actie het reguleren van de Onderste Warmer en het ondersteunen van *Bao Gong*. ST-29 verwarmt de Onderste Warmer. Extra punt *Bao Gong* reguleert Qì.
- **LIV-3 en LIV-5** bewegen Qì in de Levermeridiaan die door de onderbuik loopt. LIV-3 is het belangrijkste punt om *Gān Qì* te spreiden. LIV-5 is het *Luo-Connecting* punt en klaart *Gān Qì Zhì*. Net als *Gān Jīng Mài* gaat *Gān Luò Mài* naar de genitaliën.
- **KID-5 en KID-8** bevorderen de ovulatie door Qì en Xuè te reguleren. KID-5 als *Xi-Cleft* punt van *Shèn* reguleert Qì en Xuè in *Shèn, Rèn Mài* en *Chong Mài*. KID-8, *Xi-Cleft* punt van *Yin Qiào Mài*, reguleert *Rèn Mài* en *Chong Mài*. De Qì en Xuè regulatie door deze twee punten vindt dus vooral plaats via deze twee *Qì Jīng Bā Mài*.
- **KID-4** versterkt *Shèn* en stabiliseert emoties. Een aantal *Luo-Connecting* punten, waaronder deze, werken op de emoties. KID-4 vooral op angst door *Shèn Xū*.
- **GB-26** beïnvloedt de activiteit van *Rèn Mài* en *Chong Mài* via *Dài Mài*. GB-26 is het intersectiepunt met *Dài Mài* en reguleert Qì in *Dài Mài*. *Dài Mài* verbindt als een gordel verschillende meridianen van *Rèn, Chong, Dū, Gān, Shèn* en *Pí*.
- **SP-5** kalmeert *Shén* en kan ingezet worden bij obstructie van de eileider. SP-5 heeft net als veel andere *Pí* punten een effect op *Shén*, omdat de hoofdmeridiaan van *Pí* contact maakt met *Xīn*. *Shén* huist in *Xīn*. SP-5 versterkt *Pí* en kan Damp oplossen. Damp is een mogelijke oorzaak voor een geblokkeerde eileider.
- **SP-8** bevordert *Xuè* circulatie tijdens de ovulatie bij obstructie van de eileider. SP-8 is het *Xi-Cleft* punt. *Pí* controleert *Xuè* en kan blokkades opheffen die ontstaan zijn door *Xuè yū* of *Qì Zhì*.
- **SP-6** bevordert *Xuè* circulatie. SP-6 harmoniseert alle functies van *Pí*, waaronder transport van *Xuè*. SP-6 kan gebruikt worden bij disharmonie tussen *Shèn* en *Xīn*.
- **HE-5 en P-5** kalmeren *Shén* en beïnvloeden *Bao Mai*. HE-5 is het *Luo-Connecting* punt van *Xīn*, waardoor het extra sterk op een breed scala aan psycho-emotionele verstoringen werkt. P-5 werkt op *Shén*, vooral als problemen zijn ontstaan door Phlegm. *Bao Mai* verbindt *Xīn* en *Bao Gong*.
- **HE-7, P-6 en** extra punt **Yintāng** kalmeren *Shén*. HE-7 is een veelgebruikt punt om *Shén* te kalmeren. *Shén* is gebaat bij een gezonde *Xīn*, want *Shén* huist in *Xīn*. HE-7 als *Shu-Stream* en *Yuan-Source* punt heeft een voedend effect op *Qì, Xuè, Yin* en *Yang* van *Xīn*. P-6 is het *Luo-Connecting* punt. *Xīnbāo Luò Mài* maakt contact met *Xīn* en heeft daarmee effect op *Shén* die daar huist.
- **P-4** reguleert *Xīn Qì* en klaart *Xuè Rè*. P-4 is het *Xi-Cleft* punt. Het versterkt, beweegt en koelt *Xuè*.

De meeste punten uit deze combinatie bewegen Qì en/of Xuè en kalmeren Shén Vooral bij de eisprong is een rustige Shén van belang.

4.4 Fase 4 Post-ovulatie - behouden van Shèn Yang

Dit is de fase van innesteling van een bevrucht eitje. Daarvoor is een ontvankelijk endometrium noodzakelijk. *Shèn Yang* zorgt voor een aangename temperatuur en helpt bij het vasthouden van het embryo.

Lyttleton (2014) geeft 3 manieren om *Shèn Yang* een boost te geven: door Yin aan te vullen, door Qì te bevorderen en door Xuè te voeden. De puntcombinatie van de eerste methode wordt toegelicht. Het is mogelijk om *Shèn Yang* te ondersteunen door op *Shèn Yin* te werken vanwege de sterke relatie tussen *Shèn Yin* en *Shèn Yang*.

Puntcombinatie:

- **REN-2** versterkt *Shèn Yang*. REN-2 verwarmt en versterkt *Shèn*.
- **REN-4** versterkt *Shèn Yin* en *Shèn Yang*. REN-4 is intersectiepunt met *Shèn Mài*. REN-4 is een sterk voedend punt en *Yang* versterker.
- **REN 5** reguleert *Qì* en lost *Qì Zhì* op. REN-5 reguleert *Bao Gong* en zorgt voor een flexibele baarmoederwand.
- **REN-7** reguleert de beweging in *Rèn Mài* en *Chong Mài*. REN-7 is het intersectiepunt met *Dū Mài* en *Chong Mài*.
- **REN-15** kalmeert *Shèn*. REN-15 is het *Luo*-Connecting punt van *Rèn Mài*. Deze punten werken op psycho-emotionele klachten.
- **KID-3, KID-6 en BL-23** versterken *Shèn Yin*. KID-3 is het *Yuan*-Source en Aardepunt. Het voedt *Shèn Yin* en tonifieert *Shèn Yang*. KID-6 heeft als actie *Shèn* voeden. BL-23 is het *Back-Shu* punt van *Shèn* en heeft daarmee een sterk voedend effect op deze *Zang*.

Deze puntcombinatie staat volledig in het teken van *Shèn* voeden. In deze fase van de cyclus is *Yang* dominant. Door de wederzijdse afhankelijkheid en beïnvloeding worden zowel *Shèn Yang* als *Yin* gevoed. Niet alleen de *Yang* actie van verwarmen is relevant, maar ook de *Yinne* actie van vasthouden. Cornelissen (2013) maakt in deze fase al een link naar *Pí*. *Pí* houdt de *Qì* op en *Pí Yang* kan helpen om de ingenestelde foetus op de plek te houden.

5. Pathologie van infertiliteit

De behandeling via de cyclus kan gemodificeerd worden met patronen die kunnen leiden tot infertiliteit. Volgens *Ba Gang* kan gedifferentieerd worden naar *Xū* of *Shí*. Bij *Xū* is er een gebrek aan een vitale substantie die nodig is voor conceptie: *Xuè* en/of *Jing*. Er is onvoldoende voeding om een eicel te produceren, te rijpen of een eitje te bevruchten. Bij *Shí* kan bevruchting niet plaatsvinden omdat *Bao Gong*, *Rèn Mài* of *Chong Mài* geblokkeerd zijn.

De volgende *Xū* patronen zijn te onderscheiden:

Shèn Xū

Een zwakke *Shèn* is niet in staat om voldoende krachtig *Yin* of *Yang* te produceren. De kracht van *Shèn* is bepalend voor menstruatie en een goed functionerende *Rèn Mài* en *Chong Mài* en daarmee fertiliteit. Meestal is sprake van een combinatie van *Shèn Yin* en *Yang Xū*. *Shèn Yin Xū* komt vaak voor bij oudere vrouwen en ontstaat mede door te veel actie en te weinig rust. *Shèn Yang Xū* gaat vaak samen met een circulatieprobleem van de vloeistoffen. Of de nadruk op nu *Shèn Yin* of *Yang Xū* ligt, *Shèn Jing* is altijd betrokken.

Xuè Xū

Tian Gui bestaat deels uit *Xuè*. Bij de productie van *Xuè* zijn *Xīn*, *Shèn*, *Pí* en *Gān* betrokken. Een disbalans in een van deze *Zang* kan leiden tot een probleem met *Xuè*. *Xuè* voedt het endometrium waar het eitje zich moet nestelen. Tijdens de menstruatie verliest de vrouw *Xuè* en moet dus telkens weer voldoende aangemaakt worden.

De volgende *Shí* patronen zijn te onderscheiden:

Hán

Hán blokkeert *Bao Gong* en dempt het Vuur van *Ming Men*. Een constante, 'normale' temperatuur is noodzakelijk voor de innesteling.

Xuè Rè

Xuè en *Jing* zijn de basis voor conceptie. Als *Xuè* te heet is, wordt *Bao Gong* te heet.

Shī

Damp en Phlegm ontstaan door een gebrekkige vloeistofcirculatie. Gevolg is dat *Qì* en *Xuè* niet goed kunnen bewegen in de Onderste Warmer. *Shī* kan leiden tot o.a. cystes en blokkades in de eierstokken.

Qì Zhì

Qì is de bevelhebber van *Xuè*. Als *Qì* gestagneerd is, kan *Xuè* niet goed geleid worden. Zowel *Gān Qì Zhì* als *Xīn Qì Zhì* zijn patronen binnen infertiliteit. *Gān* is verantwoordelijk voor de vrije stroom van *Qì*. Bepaalde onderdelen van de cyclus vereisen deze vrije stroom van *Qì*, zoals de eisprong. Daarnaast loopt de *Gān* meridiaan door de voortplantingsorganen. *Xīn* heeft invloed op de ovulatie door de connectie tussen *Xīn* en *Bao Gong* via *Bao Mài*.

Xuè Yū

Xuè Yū blokkeert *Bao Gong* en haar meridianen. *Rèn Mài* en vooral *Chong Mài* functioneren daardoor niet meer goed. Dit uit zich vooral in problemen met het endometrium.

Bovenstaande patronen kunnen in combinatie voorkomen. Lyttleton (2014) ziet bij problemen met het eerste deel van de menstruatiecyclus en de ovulatie het vaakst *Shèn Yīn Xū*. Bij problemen in het tweede deel van de cyclus en de innesteling kampen vrouwen het meest met *Shèn Yang Xū*. Ook Maciocia (1998) benoemt de diverse types van *Shèn Xū* als belangrijkste oorzaak voor fertiliteitsproblemen.

6. Behandel mogelijkheden patronen infertiliteit

Als deze patronen aanwezig zijn, modificeert Lyttleton (2014) de behandeling via de verschillende fases van de cyclus. Maciocia (1998) geeft per patroon een uitgebreid advies voor te gebruiken acupunctuurpunten. Deze puntcombinaties worden hier besproken.

6.1 Shèn Yang Xū: tonifieer en verwarm Shèn Yang

Puntcombinatie:

- **KID-13**: versterkt *Chong Mài*, tonifieert *Shèn* en versterkt *Bao Gong*. KID-13 is het intersectiepunt met *Chong Mài*. Het reguleert *Rèn Mài* en *Chong Mài* en de Onderste Warmer.
- **KI-3, BL-23 en BL-52** tonifiëren *Shèn*. KID-3 is het *Yuan*-Source punt en Aardepunt. BL-23 is het *Back-Shu* punt van *Shèn*. Het heeft een tonifiërende werking op het diepste niveau en voedt zowel *Jing*, *Yīn* als *Yang* van *Shèn*. De indicaties verwijzen het meest naar *Shèn Yang*. BL-52 is een *Ben-Shén* punt, gekoppeld aan *Zhì*. BL-52 tonifieert *Shèn*, vooral *Qì* en *Yang*, en ondersteunt *Jing*.
- **REN-4** met moxa versterkt *Bao Gong* en tonifieert *Shèn*. Het is het intersectiepunt van *Rèn Mài* met de drie *Yīn* meridianen *Shèn*, *Pí* en *Gān*. Daarmee is het een geschikt punt om *Bao Gong* te reguleren. Deze rol komt tot uiting in alternatieve namen als '*Infant's door*' en '*Infant's palace*'. REN-4 is een krachtig punt om *Yang* te herstellen, zeker met het verwarmende karakter van moxa.
- **DU-4** met moxa stookt het Vuur van *Ming Men* op. DU-4 ligt tussen de *back-shu* punten van *Shèn*. Het punt heet *Mingmén*.
- **LU-7 en KID-6** reguleren *Rèn Mài* en versterken *Bao Gong* en *Shèn*. LU-7 is het meesterpunt van *Rèn Mài*. KID-6 is het meesterpunt van de gekoppelde extra meridiaan *Yīn Qiao Mài*. Via de actie 'reguleren van *Rèn Mài*', versterkt LU-7 *Bao Gong* en *Shèn*.
- **REN-8** met moxa en zout verwarmt *Yang* en een lege, koude onderbuik.
- Extra punten **Baomen en Zihu** zijn empirische punten.

In deze puntcombinatie komen veel punten terug die *Shèn* voeden en *Yang* aanzetten. Dat laatste wordt versterkt door de verwarmende techniek Moxa.

6.2 Shèn Yin Xū: voedt Shèn Yin

Puntcombinatie:

- **REN-4** is een punt om *Yuan Qi*, *Jing*, *Shèn Yin* en *Shèn Yang* te voeden. Het ondersteunt *Bao Gong*.
- **REN-7** voedt *Yin*. REN-7 is het intersectiepunt met *Chong Màì* en de hoofdmeridiaan van *Shèn*. Het reguleert de menstruatie. In de naam komt *Yin* terug: *Yin Intersection*.
- **KID-3 en SP-6** voeden *Shèn Yin*. KID-3 is het *Yuan-Source* punt en Aardpunt. SP-6 is het intersectiepunt met de hoofdmeridianen van *Shèn*, *Pí* en *Gān*.
- **KID-13** tonifieert *Shèn*, versterkt *Bao Gong* en voedt *Chong Màì*. KID-13 is het intersectiepunt met *Chong Màì*. Het reguleert *Rèn Màì* en *Chong Màì*.
- **LU-7 en KID-6** reguleren *Rèn Màì* en voeden *Shèn*. LU-7 is het meesterpunt van *Rèn Màì*. KID-6 is het meesterpunt van de gekoppelde extra meridiaan *Yin Qiào Màì*.
- **BL-52** voedt *Shèn Jing*. BL-52 is een *Ben-Shén* punt, gekoppeld aan *Zhì*.

De geadviseerde punten voeden *Shèn*, *Rèn Màì* en *Chong Màì*. Deze drie hebben een sterke relatie met elkaar.

6.3 Xuè Xū: voedt Xuè

Puntcombinatie:

- **REN-4** voedt *Xuè* en versterkt *Bao Gong*. REN-4 maakt contact met de hoofdmeridianen van *Shèn* en *Pí* en voedt zo *Shèn* en *Pí*. Deze *Zang* zijn betrokken bij de aanmaak van *Xuè*.
- **ST-36 en SP-6** voeden *Xuè*. *Pí* en *Wèi* zijn primair verantwoordelijk voor de productie van postnatale *Qi* en *Xuè*. ST-36 als Aardpunt op een Aardmeridiaan geeft een sterke stimulans aan *Pí* en *Wèi*. SP-6 is het intersectiepunt met de hoofdmeridianen van *Gān* en *Shèn*, dit zijn *Zang* die een taak hebben in de aanmaak van *Xuè*.
- **KID-13** is het intersectiepunt met *Chong Màì*, tonifieert *Shèn* en versterkt *Bao Gong*. *Chong Màì* is de Zee van Bloed. KID-13 reguleert de Onderste Warmer waar *Shèn* en *Bao Gong* zich bevinden.
- **BL-20 en BL-23** tonifiëren *Pí* en *Shèn* om *Xuè* te voeden. BL-20 als het Back-*Shu* punt van *Pí* en BL-23 als Back-*Shu* punt van *Shèn* hebben een sterk tonifiërende actie. Beide *Zang* zijn betrokken bij de aanmaak van *Xuè*.
- **BL-17** met moxa voedt *Xuè*. BL-17 is het *Hui*-Meeting punt van *Xuè* en heeft daarom een sterk effect op alle facetten van *Xuè*.
- Extra punt **Bao Gong** voedt *Jing*, versterkt *Bao Gong* en bevordert fertiliteit.

Veel punten hebben effect op *Pí*, *Wèi* en *Shèn*, allen betrokken bij de productie van *Xuè*. Opvallend is het ontbreken van punten die *Xīn* versterken. *Xīn* domineert *Xuè*. HE-7 als *Yuan-Source* punt en Aardpunt kan daardoor een aanvulling op deze combinatie zijn.

6.4 Hán: verdrijf Hán, verwarm en tonifieer Shèn Yang, verwarm Bao Gong

Puntcombinatie:

- **REN-2** met moxa verdrijft *Hán* uit *Bao Gong*. REN-2 reguleert de Onderste Warmer, daar bevindt zich *Bao Gong*. Moxa werkt verwarmend.
- **REN-4** met moxa verwarmt *Shèn Yang* en tonifieert *Bao Gong*. REN-4 versterkt *Shèn Yang* en herstelt *Yang*. Het verwarmende karakter van *Yang* is nodig om *Hán* te verdrijven.
- **KID-7 en BL-23** tonifiëren *Shèn Yang*. KID-7 versterkt *Shèn Yang*, maar de nadruk ligt meer op Vloeistoffen dan op Koude. BL-23 is het Back-*Shu* punt van *Shèn*. Het versterkt versterkt *Shèn Yang*, voedt *Shèn Yin* en ondersteunt *Jing*.
- **Combinatie REN-7 en DU-4** verwarmt *Bao Gong* en *Shèn* en verdrijft *Hán* uit *Bao Gong*. REN-7 is het intersectiepunt van *Rèn Màì* met *Chong Màì* en de hoofdmeridiaan van *Shèn*. Deze hebben allen een sterke relatie met *Bao Gong*. DU-4 met moxa verwarmt het Vuur van *Ming Men*. DU-4 ligt tussen de Nieren.

Moxa wordt ingezet als verwarmende techniek. Een aantal punten hebben lokaal een effect op de onderbuik. *Shèn Yang* en Vuur van *Ming Men* hebben een nauwe relatie. Interessant is het toevoegen van ST-29 in deze combinatie. Dit punt heeft als belangrijkste actie het verwarmen van de Onderste Warmer.

6.5 Xuè Rè: koel Xuè

Puntcombinatie:

- **L.I.-11, SP-10, KID-2, LIV-3, SP-6, P-3 en BL-17** koelen Xuè. L.I.-11 klaart hitte. SP-10 met de naam *Sea of Blood* heeft zowel een voedend als koelend effect op Xuè. KID-2 is het *Ying-Spring* punt. *Ying-Spring* punten kunnen hitte klaren. KID-2 heeft dit effect vooral op Hitte door *Shèn Yin Xū*. LIV-3 heeft als primaire functie de vrije stroom van Qi, en daarmee effect op de vrije stroom van Xuè. SP-6 harmoniseert en koelt Xuè. SP-6 is het intersectiepunt van de hoofdmeridianen van *Shèn, Gān en Pí*, de *Zang* die een rol hebben in de productie van Xuè en menstruatie. P-3 is het Waterpunt van *Xīnbāo*. Het klaart hitte op diverse niveaus. BL-17 is het *hui-meeting* punt van Xuè. Het is daarmee breed inzetbaar voor allerlei problemen met Xuè.
- **REN-4** versterkt *Bao Gong* en voedt Xuè. Het voedt *Shèn* en versterkt *Pí* en heeft via deze *Zang* effect op Xuè.
- **LU-7 en KID-6** reguleren *Rèn Mài* en voeden *Yin*. LU-7 is het meesterpunt van *Rèn Mài*. KID-6 is het meesterpunt van de gekoppelde extra meridiaan *Yin Qiao Mài*. *Rèn Mài* is de Zee van *Yin*, *Yin* heeft een verkoelende werking.

In deze combinatie worden veel Hitte klarende punten gebruikt. Naast het koelen van Xuè, wordt het versterkt. *Jing-Well* punten SP-1 en LIV-1 kunnen toegevoegd worden als krachtige punten om Hitte te klaren.

6.6 Shī: los Damp op

Puntcombinatie:

- **REN-3** versterkt *Bao Gong* en lost Damp op. REN-3 als intersectiepunt met de hoofdmeridianen van *Pí, Gān en Shèn*, reguleert vooral exces patronen van *Bao Gong*. REN-3 is het *Front-Mu* punt van *Pángguāng*, de *Fu* die verantwoordelijk is voor de afvoer van Vloeistoffen.
- Extra punt **Bao Gong** verwijdert obstructies uit *Bao Gong* en eileiders. Vaak wordt dit punt gecombineerd met REN-3. Dit extra punt ligt op dezelfde hoogte als REN-3 en heeft dezelfde Chinese naam als uterus.
- **ST-28, SP-9, SP-6 en REN-9** lossen damp op. ST-28 heeft een sterk effect op obstructies in *Bao Gong*. SP-9 is het *He-Sea* punt en Waterpunt van *Pí* en hét punt om in te zetten bij *Shī* in de Onderste Warmer. *Pí Qi Xū* en het niet goed uitoefenen van de functie van transport en transformatie kunnen tot *Shī* leiden. SP-6 versterkt *Pí*. REN-9 heeft een sterk effect op transformatie en distributie van Vloeistoffen en daarmee op *Shī*. De naam *Water Separation* verwijst naar deze functie.
- **LU-7 en KID-6** reguleren *Rèn Mài* en versterken *Bao Gong*. LU-7 is het meesterpunt van *Rèn Mài*. KID-6 is het meesterpunt van de gekoppelde meridiaan *Yin Qiao Mài*.
- **ST-30**, intersectiepunt met *Chong Mài*, reguleert *Chong Mài* en versterkt Xuè. ST-30 reguleert Qi in de Onderste Warmer, dit helpt Water te transformeren.
- **KID-14**, intersectiepunt met *Chong Mài*, elimineert stagnatie van Water. KID-14 kan stagnatie en accumulatie oplossen van Qi, Water, voedsel en Xuè.
- **BL-32** draineert *Shī* uit de genitaliën. BL-32 is een punt van *Baliao* en heeft effect op de Onderste Warmer. BL-32 is het intersectiepunt met de hoofdmeridianen van *Dǎn* en *Pángguāng*. *Pángguāng* is verantwoordelijk voor de afvoer van Vloeistoffen.
- **GB-41 en SJ-5** reguleren *Dài Mài* en draineren *Shī*. Gebruiken bij kenmerken van disharmonie van *Dài Mài* i.p.v. LU-7 en KID-6. GB-41 is het meesterpunt van *Dài Mài*. SJ-5 is het meesterpunt van de gekoppelde meridiaan *Yang Wei Mài*.
- **GB-26** is een punt van *Dài Mài* dat Damp-Hitte oplost in de genitaliën. GB-26 is het *meeting point* van *Dài Mài*. Deze zit als een gordel om o.a. *Rèn Mài* en *Chong Mài*, die weer een sterk effect hebben op de voortplantingsorganen.
- **Combinatie van BL-32 en REN-4** met een elektrische impuls. Dit is een moderne behandeling voor obstructie van de eileiders. BL-32 is een *Baliao* punt en reguleert net als REN-4 de Onderste Warmer.

Naast Damp oplossende punten, worden punten ingezet die afvoeren. LIV-5 en KID-10 zijn mogelijke toevoegingen. LIV-5 is het *Luo-Connecting* punt. De Luomeridiaan van *Gān* gaat naar de genitaliën. De vrije stroom van Qi helpt bij het afvoeren. KID-10 is het *He-Sea* punt van *Shèn* en lost Damp-Hitte op uit de Onderste Warmer.

6.7 Qi Zhi: beweeg Qi, los stagnatie op

Puntcombinatie:

- **LIV-3, GB-34 en SJ-6** bewegen Qi en verwijderen stagnatie. Als *Shu-Stream* en *Yuan-Source* punt van *Gān* heeft LIV-3 een effect op alle functies van *Gān*. Het is het primaire punt om Qi te bewegen. De naam *Great Rushing* verwijst hier naar. GB-34 heeft als actie spreiden van *Gān Qi*. *Gān* en *Dǎn* zijn intern-extern gerelateerd. SJ-6 beweegt Qi in alle drie Warmers.
- **P-6** tempert *Gān*, beweegt Qi en verwijdert stagnatie. P-6 kan *Gān Qi Zhi* behandelen, omdat *Gān* en *Xīnbāo* aan elkaar gerelateerd zijn via *Jué Yīn*.
- **REN-4** versterkt *Bao Gong*. REN-4 is het intersectiepunt met de hoofdmeridianen *Pí*, *Gān* en *Shèn*. Deze vergezellen *Rèn Mài* vanuit de onderbuik omhoog.
- **REN-6** beweegt Qi in de Onderste Warmer. REN-6 wordt *Sea of Qi* genoemd. Naast tonifiëren, heeft REN-6 een sterk regulerende, bewegende actie op Qi.
- **KID-14**, intersectiepunt met *Chong Mài*, beweegt Qi in de onderbuik. KID-14, genaamd *Four Fullnesses*, lost Qi stagnatie op en heeft vooral effect op de Onderste Warmer.
- **SP-4 en P-6** reguleren *Chong Mài* en onderwerpen rebellerend Qi. SP-4 is het meesterpunt van *Chong Mài*. P-6 is het meesterpunt van de gekoppelde extra meridiaan *Yin Wei Mài*. SP-4 en P-6 reguleren beiden Qi.

Veel punten in deze combinatie werken op *Gān*. *Gān* zorg voor de vrije stroom van Qi. Hierdoor wordt stagnatie verwijderd. L.I. 4 en LIV-3 als 'the four gates' kan ingezet worden als er voldoende Qi en *Xuè* aanwezig is.

6.8 Xuè Yū: versterk Xuè, los Stase op

Puntcombinatie:

- **LIV-3 en GB-34** maken *Gān* rustig, versterken *Xuè* en lossen *Yū* op. LIV-3 is het *Shu-Stream* en *Yuan-Source* punt van *Gān* en heeft daarmee een voedend effect. *Gān* slaat *Xuè* op. LIV-3 en GB-34 spreiden *Gān Qi* en kan zo *Yū* helpen oplossen.
- **BL-17, SP-10, SP-6 en P-6** versterken *Xuè* en lossen *Yū* op. BL-17 is het *hui-meeting* punt van *Xuè*. Het is breed inzetbaar bij *Xuè* problemen. SP-10, genaamd *Sea of Blood*, heeft een duale functie van zowel versterken als Stase oplossen. SP-6 is het intersectiepunt van de drie *Yin* been meridianen. Daardoor heeft het een brede toepasbaarheid. Versterken en koelen van *Xuè* heeft een explicietere rol in de functiebeschrijving dan *Yū* oplossen. P-6 reguleert *Xīn*, die een centrale functie heeft in de aanmaak van *Xuè*. P-6 reguleert Qi, dat helpt *Yū* op te lossen.
- **SJ-6 en REN-6** bewegen Qi, dat helpt om *Xuè* te versterken. SJ-6 reguleert Qi in de Drie Warmers. REN-6 *Sea of Qi* genereert Qi.
- **REN-4** versterkt *Bao Gong*. REN-4 is het intersectiepunt met de hoofdmeridianen *Pí*, *Gān* en *Shèn*. Mede door het verloop van deze, voor gynaecologie wezenlijke *Zang*, reguleert REN-4 *Bao Gong*.
- **SP-4 en P-6** reguleren *Chong Mài*, versterken *Xuè* en onderwerpen rebellerend Qi. SP-4 is het meesterpunt van *Chong Mài*. P-6 is het meesterpunt van de gekoppelde extra meridiaan *Yin Wei Mài*. *Chong Mài* als Zee van Bloed versterkt *Xuè*. SP-4 en P-6 reguleren beiden Qi.
- **KID-14**, intersectiepunt met *Chong Mài*, beweegt *Xuè* in de onderbuik. KID-14, genaamd *Four Fullnesses*, lost stagnatie van *Xuè* op.
- **ST-29** versterkt *Xuè*. ST-29 heeft een verwarmende werking op *Bao Gong* en kan de menstruatie terugbrengen naar het oorspronkelijke, goede niveau.
- **LU-7 en KID-6** reguleren *Yin Qiao Mài* en verwijderen obstructies in de onderbuik. LU-7 is het meesterpunt van *Rèn Mài*. KID-6 is het meesterpunt van de gekoppelde extra meridiaan *Yin Qiao Mài*. Het verloop van *Yin Qiao Mài* is door de onderbuik omhoog.

Stase wordt opgelost door punten die Qi bewegen. Daarnaast wordt *Xuè* versterkt. SP-8 als *Xi-Cleft* punt op een *Yinne* meridiaan is een geschikte aanvulling bij acute pijn om *Xuè* *Yū* op te lossen in *Bao Gong*. Cornelissen (2013) noemt KID-5 als belangrijkste punt voor *Xuè* *Yū*. Als *Xi-Cleft* punt van *Shèn* lost het Stase van *Xuè* op.

7. Conclusie

Vrouwelijke infertiliteit kent een breed scala aan behandelingen die ingezet kunnen worden. Tabel 1 geeft een overzicht van de geadviseerde puntcombinaties.

Tabel 1

	YIN		YANG		XŪ			SHĪ				
	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	Shèn Yang Xū	Shèn Yin Xū	Xuè Xū	Hán	Xuè Rè	Shī	Qì zhì	Xuè yū
L.I.	4								11			
ST		27, 30, 36	28, 29				36			28, 30		29
SP	6, 8, 10	4, 6, 10	5, 6, 8, 13			6	6		6, 10	6, 9	4	4, 6, 10
HE			5, 7									
KID	14	3, 5, 6, 8, 13	4, 5, 8, 13, 14	3, 6	3, 13	3, 13	13	7	2	14	14	14
BL	25, 30, 32, Baliao	23, Baliao		23	23, 52	52	17, 20, 23	23	17	32		17
P	5		4, 5, 6						3		6	6
SJ										5	6	6
GB			26							26, 41	34	34
LIV		3	3, 5						3		3	3
REN	6	4, 7		2, 4, 5, 7, 15	4, 8 LU7+KI D6	4, 7 LU7+KI D6	4	2, 4, 7	4 LU7+KID6	3, 4, 9 LU7+KI D6	4, 6	4, 6 LU7+KID6
DU					4			4				

Veel punten uit de puntcombinaties zijn voedend van aard en gericht op versterken en reguleren van *Shèn*, *Rèn Mài* en *Chong Mài*. Het voeden is nodig voor de opbouw van een follikel en endometrium en past bij het *Yinne* karakter van de vrouw. Naast deze veelheid aan *Yin*, speelt ook *Yang* een rol bij bewegen en verwarmen.

De extra meridianen *Rèn Mài* en *Chong Mài* hebben een kerntaak in de fysiologie van de vrouw in het algemeen en de menstruatie in het bijzonder. De extra meridianen *Dū Mài* en *Dài Mài* hebben een beperktere rol.

Shèn is de centrale *Zang* in dit verhaal. *Shèn* beheerst de reproductie en *Shèn Xū* is de meest voorkomende oorzaak van infertiliteit. Punten die effect hebben op *Pí* komen vaak terug. *Pí* is samen met *Wèi* verantwoordelijk voor de aanmaak van postnatale *Qì* en *Xuè*. Door te menstrueren verliest een vrouw maandelijks *Qì* en *Xuè*. *Gān* wordt in de puntcombinaties vooral ingezet als beweger. Behandeling van *Xīn* is vooral gericht op het kalmeren van *Shén*, minder op de rol die *Xīn* heeft in de aanmaak van *Xuè*. Als de focus van de vrouw op het zwanger worden toeneemt en daarmee de emoties, kunnen *Xīn* en *Shén* ook in andere fases dan de ovulatie ingezet worden. *Fèi* komt niet terug in de puntcombinaties, behalve als meesterpunt van *Rèn Mài*.

Om onderliggende pathologie als therapeut beter te kunnen herkennen, is het interessant om aanvullend op dit paper een literatuurstudie te verrichten naar kenmerken van de menstruatie (bijv. lengte cyclus, hoeveelheid bloed, temperatuur).

Geraadpleegde literatuur

Boeken

Deadman, P., Baker, K., Al-Khafaji, M. (2007). A Manual of ACUPUNCTURE. Hove: Journal of Chinese Medicine Publications

Lyttleton, J. (2014). Treatment of infertility with Chinese Medicine (herdruk). Churchill Livingstone

Maciocia, G. (1998). Obstetrics and Gynecology in Chinese Medicine. Churchill Livingstone

Rochat de la Vallée, E. (2007), The essential woman. Female health and fertility in Chinese classical texts. Monkey Press.

Artikelen

Andrews, L. (2013) The 'Three Golden Opportunities': Key Times Women Can Improve or Damage their Health. Journal of Chinese Medicine Number 103, 14-21.

Cannon, E. (2015). How to Optimise and Preserve Fertility: Current Research, Lifestyle Choices and Chinese Medicine. Journal of Chinese Medicine Number 107, 43-52.

Zhenbo Li (2002). The extraordinary vessels & gynaecological diseases. Journal of Chinese Medicine Number 70, 17-70.

Handout bijscholing

Cornelissen, M. (2013) Handout nascholing gynaecologie, infertiliteitsweekend. Amersfoort 6 en 7 april 2013